

Sorg, vrede – och etik . . .

Denna ledare skulle enligt ursprunglig planering handla om läkaretik – den internationella och vår egen. Utgångspunkten var ett förslag som i våras lades fram av styrelsen för World Medical Association (WMA) att utropa den 18 september till en internationell och årlig »medical ethics day«.

I veckan som gick antog, som väntat,

Uno Käärik
politisk redaktör
Läkartidningen

WMAs generalförsamling samlad i Helsingfors detta förslag om en »medicinsk världsetikdag«. Avsikten är att dagen skall uppmärksammas av de nationella läkarförbunden, och vi återkommer till varför man valt just den 18 september till denna bemerkelsedag.

Med beaktande av det djupt tragiska mordet på Sveriges utrikesminister Anna Lindh den gångna veckan kan det kanske förefalla något futilt att här enbart avhandla läkaretik. Men här finns likväl en viktig gemensam nämnare – det handlar om vårt förhållande till en humanistisk grundsyn.

En vecka har nu gått sedan det avskyvärda våldsdådet mot en framstående och allmänt omtyckt politiker, en mor, maka och medmänniska – och mot en öppen och medborgerligt förankrad demokrati. Våra massmedier har redan skrivit och sagt så gott som allt som kan sägas om den djupa saknad som nästan alla känner, och om illdådets tänkbara orsaker och konsekvenser. Vi upplever samma sorg och vrede.

Anna Lindh var, oavsett betraktarens ideologiska utgångspunkt, en politiker som ingav förtroende och respekt. En av flera anledningar till detta var säkert hennes omvittnade syn på alla människors lika värde – och hennes försvar av detta i alla internationella sammanhang.

Här sammanfaller hennes politiska engagemang med det medicinskt professionella. Läkaretiken har gått i spetsen när det gäller att hävda människovärdets okränkbarhet – att alla skall ha rätt till bästa tänkbara vård, att ingen skall dis-

krimineras på grund av religion, kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, handikapp, social ställning eller ålder. Samhällsetiken har idag anammat läkaretiken.

World Medical Association höll sitt första generalförsamlingsmöte den 18 september 1947. Västvärldens läkarförbund samlades då mot bakgrund av de förfärande kunskaper som framkommit om nazitidens medicinska övergrepp mot judar, krigsfångar, psykiskt sjuka och en rad andra minoriteter – ett ideologiskt tänkande grundat på allt bortom människors lika värde.

WMA har sedan dess spelat en utomordentligt viktig roll i utvecklingen av generella etiska grundregler för läkare liksom av principer för vardagliga etiska beslut inom medicinsk vård och forskning. Huvudprincipen har i alla dessa frågor varit enskilda patienters rättigheter och skydd mot ovidkommande intressen i förhållande till hans/hennes vårdbehov och hälsa.

Den 18 september i år kommer av begripliga skäl inte att bli någon medicinetisk högtidsdag i Sverige. Men kanske kan någon, om tiden räcker till, åtminstone ägna en tanke åt etiken i vardagen – svårigheterna läkaren ständigt möter i det dagliga arbetet, behovet av stöd inför »nästa gång det händer«, etiska nätverk och tvärprofessionella mötesplatser för att hantera svåra situationer.

Den 11 september är ett datum som av minst tre skäl kommer att gå till historien: kuppen mot Allende i Chile, attentatet mot World Trade Center i New York och mordet på den svenska utrikesministern. I samtliga fall, utan gradering, handlar det om angrepp mot demokratins grundvalar och mot en humanistisk grundsyn.

Den internationella läkaretiken spelar en inte oväsentlig roll för hur omvärlden ser på de mänskliga rättigheterna. Den medicinska professionens syn på sådana frågor väger tyngre än många tror. Låt den 18 september ta över minnena från den 11 september! Minns Anna Lindh men minns också läkaretikens grunder!

uno.kaarik@lakartidningen.se

Missriktad kritik

|| Viss massmedial kritik har riktats mot läkare vid Karolinska sjukhuset med anledning av den externa information som lämnades i samband med vården av utrikesminister Anna Lindh. Allvaret i hennes tillstånd undanhölls, och tillkännagivandet av hennes död fördröjdes, hävdade kritikerna.

Det kan vara förståeligt att journalister i stundens hetta kan uppleva frustration över att inte få veta allt och genast. Men man borde även kunna kräva respekt för läkaretikens krav – att värna om patientens integritet och de anhörigas rätt att slippa få så svåra besked via massmedier.

Läkarteamet kring Anna Lindh skall enbart ha heder av sin insats – såväl medicinskt som etiskt! **LT**

Nyklippt

Likgiltighet

|| Behandlingen av sjuka våldsvärkare diskuteras i Falu Kuriren (lib):

»För ett par decennier skedde stora framsteg inom psykiatrin. Med regelbunden medicinering kunde många tidigare hopplösa fall nu leva ett normalt liv. Psykvården kunde reformeras – hoppades man.

Tyvärr skulle det visa sig att somliga patienter som lämnat vårdinstitutionerna slarvade eller slutade med den viktiga medicineringen. Med återfall som följd. Våldsbenägna psykfall blev åter farliga för sig själva och andra. Olika slags missbruk skulle ibland förvärra situationen. Åtskilliga är i dag bostadslösa.

Större hänsyn måste tas till frågan om samhällsskydd. Bland annat psykansvarskommittén påpekar detta. Sannolikt behövs en ny lagstiftning, med bättre anpassning till verkligheten. Många psykiskt sjuka, som tidigare stod under regelbunden tillsyn från vårdens sida, lever i dag vind för våg och far illa – samtidigt som en del av dem dessutom utgör en fara för andra människor.

Samhällelig barmhärtighet präglar knappast situationen. Snarare likgiltighet.« •